

LBRIS | We know
LISA SEE

Insula femeilor mării

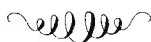
*Traducere din limba engleză de
Anca-Irina Ionescu*

Bookzone
BUCUREȘTI, 2024

LBRIS

We know
books

Ziua 1: 2008

O bătrână stă pe plajă, cu o pernă legată sub șezut, și triază algele care au fost aduse la țărm. Este obișnuită să petreacă mult timp în apă, dar chiar și pe uscat este atentă la tot ce este în jurul ei. Jeju este casa ei, o insulă cunoscută pentru trei lucruri care se găsesc din abundență aici: vânt, pietre și femei. Astăzi, cel mai capricios dintre acestea – vântul – este doar o briză ușoară. Nici măcar un singur nor nu pătează cerul. Soarele îi încălzește capul, gâtul și spatele prin bonetă și prin haine. Atât de mângâietor. Casa ei stă cocoțată pe malul stâncos al țărmului, cu vedere la mare. Nu pare prea spațioasă – doar două structuri mici făcute din piatră locală, dar poziția... Copiii și nepoții ei i-au propus să le permită să transforme clădirile într-un restaurant și un bar.

– Oh, bunico, vei fi bogată. Nu va mai trebui să muncești niciodată.

Una dintre vecinele ei făcuse așa cum îi ceruse tânăra generație. Acum locuința acelei femei este o casă de oaspeți și un restaurant italian. Pe plaja lui Young-sook. În satul ei. Ea nu va îngădui niciodată să se întâmple așa ceva cu casa ei.

– Nu sunt suficienți bani în toate buzunarele din toată Coreea ca să mă facă să plec, a spus Young-sook de multe ori.

Cum ar putea să plece de acolo? Casa aceea este cuibul în care își ascunde bucuria, râsul, tristețile și regretele din viața ei.

Nu este singura care are treabă de făcut pe plajă. Alte femei de vârsta ei – între optzeci și nouăzeci de ani – culeg și

ele alge, care au ajuns pe nisip, punând ceea ce este vandabil în pungi mici și lăsând restul colo. Sus, pe pasarela care separă golfuluțel de șosea, cupluri tinere – probabil în luna de miere – se plimbă mână în mână, cu capetele apropiate, uneori chiar sărutându-se, de față cu toată lumea, în plină zi. Vede o familie de turiști, în mod clar de pe continent. Copiii și soțul ies în evidență cu tricourile lor cu buline și cu pantalonii scurți verzi ca lămâia. Soția poartă același tricou cu buline, dar, în rest, pielea ei este protejată de soare de pantaloni lungi, de mâneci, mănuși, pălărie și o mască de pânză. Copiii din sat se cațără pe stâncile împrăștiate pe nisip și ajung în mare. În curând se joacă în apa puțin adâncă, chicotind și provocându-se unii pe alții, cine ajunge primul la cea mai adâncă stâncă, cine găsește o bucată de sticlă de mare, sau un arici de mare, dacă sunt suficient de norocoși să vadă unul. Femeia zâmbește în sinea ei. Cât de diferită va fi viața pentru acești copii...

Ea observă și alți oameni – unii nici măcar nu încearcă să-și ascundă curiozitatea – o examinează din priviri, după care își îndreaptă ochii spre celelalte bătrâne care sunt astăzi pe țărm. Care bunicuță pare mai amabilă? Care este cea mai ușor de abordat? Ce nu știu acei oameni este că și Young-sook și prietenele ei îi cântăresc din priviri. Sunt oare cercetători, jurnaliști sau documentariști? Vor plăti? Știu ceva despre *haenyeo* – femeile mării? Vor dori să o fotografieze. Îi vor băga un microfon în față și îi vor pune aceleași întrebări previzibile:

– Vă considerați o bunică a mării? Sau vă considerați mai mult sirenă?

Guvernul le numește pe *haenyeo* o comoară a patrimoniului cultural – ceva pe cale de dispariție care trebuie păstrat, fie chiar și numai în memorie.

– Cum vă simțiți ca ultima dintre cele din urmă?

Dacă sunt cercetători, vor dori să vorbească despre culturală matrifocală din Jeju, explicând:

– Acesta nu este un matriarhat. Este mai degrabă o societate *axată* pe femei.

Apoi vor începe să pună întrebări:

— Ați condus cu adevărat gospodăria? Îi dădeți soțului dumneavoastră o alocație?

De multe ori venea o tânără care repeta întrebarea auzită de Young-sook toată viața.

— Ce este mai bine să fii, bărbat sau femeie?

Indiferent de întrebare, ea răspunde întotdeauna la fel:

— Am fost cea mai bună *haenyeo*!

Preferă să lase lucrurile așa. Când un vizitator insistă, Young-sook spune aspru:

— Dacă vreți să știți ceva despre mine, mergeți la Muzeul Haenyeo. Puteți să-mi vedeți acolo fotografia. Puteți viziona videoclipul despre mine!

Iar dacă *tot* nu vor să meargă... Ei bine, atunci, ea devine mai directă:

— Lăsați-mă în pace! Am treabă!

Răspunsul ei depinde, de obicei, de cum se simte corpul ei. Astăzi, soarele este strălucitor, apa sclipește, iar ea percepe în oasele ei – chiar dacă stă doar pe țarm – imponderabilitatea mării, valul care îi masează durerile din mușchi, adierea învăluitoare care îi răcorește fierbințeala din articulații, așa că se lasă fotografiată, împingându-și chiar și borul bonetei spre spate, pentru ca tânărul „să-ți vadă mai bine fața”. Se uită la el cum se apropie de inevitabilul subiect stânjenitor, până când, în cele din urmă, ajunge la întrebarea cunoscută:

— Familia dumneavoastră a avut de suferit în timpul Incidentului din 3 aprilie?

Aigo, bineînțeles că a suferit. Bineînțeles. Bineînțeles. Bineînțeles.

— Toată lumea de pe insula Jeju a suferit, răspunde ea.

Dar asta e tot ce va spune. Întotdeauna. Mai bine să-i spună că a fost cea mai fericită perioadă din viața ei. Și așa este. Încă mai lucrează, dar nu e prea ocupată ca să nu-și viziteze prietenele și să călătorească. Acum poate să se uite la strănepoatele ei și să se gândească: „Asta e frumoasă. Asta e cea mai deșteaptă de până acum.” Sau „asta măcar să se

căsătorească bine.” Nepoții și strănepoții ei îi fac cea mai mare bucurie. De ce nu putea gândi așa când era mai tânără? Dar pe atunci nu-și putea imagina cum va decurge viața ei. Nu și-ar fi putut imagina zilele de astăzi nici măcar în vis.

Tânărul se îndepărtează. Încearcă să vorbească cu o altă femeie, Kang Gu-ja, care lucrează la vreo zece metri în stânga lui Young-sook. Gu-ja, mereu încruntată, nici măcar nu ridică privirea. El insistă pe lângă sora mai mică a lui Gu-ja, Gu-sun, care țipă la el.

— Pleacă de aici!

Young-sook pufnește apreciativ. Când gentuța s-a umplut, se ridică tremurând în picioare și se îndreaptă anevoie spre colecția de pungi mai mari pe care le umplea. Odată ce punga mică este golită, se deplasează șchiopătând până la o zonă a plajei neatinsă de ceilalți. Se instalează la loc, cu perna sub ea. Mâinile ei, deși noduroase de muncă și pline de zbârcituri de la anii de expunere la soare, sunt agile. Sunetul mării... Mângâierea aerului cald... Convingerea că este protejată de miile de zeițe care trăiesc pe această insulă... Nici măcar epitețele colorate ale lui Gu-sun nu-i pot strica dispoziția.

Apoi Young-sook zărește cu coada ochiului un alt grup familial. Nu sunt îmbrăcați la fel și nici nu seamănă între ei. Soțul este alb, soția este coreeană, iar copiii – un băiețel și o adolescentă – sunt metiși. Young-sook nu se poate abține, când vede acești copii pe jumătate coreeni, pe jumătate albi se simte stingherită: băiatul este în pantaloni scurți, are un tricou de **supererou și pantofi de tenis greoi**, fata poartă pantaloni scurți care abia acoperă ceea ce ar trebui să acopere, căști băgate în urechi, și fire care îi coboară peste sâni abia vizibili. Young-sook bănuiește că sunt americani, și îi privește precaută în timp ce se apropie.

— Sunteți Kim Young-sook? întreabă femeia palidă și drăguță.

Când Young-sook dă ușor din cap, femeia continuă.

— Numele meu este Ji-young, dar toată lumea îmi spune Janet.

Young-sook încearcă numele pe limba ei.

— Janet.

— Iar acesta este soțul meu, Jim, și copiii mei, Clara și Scott. Ne întrebam dacă vă amintiți de bunica mea? spune Janet.

Ce limbă vorbește mai exact? Nu e coreeană, dar nici dialectul din Jeju.

— Numele ei era Mi-ja. Numele ei de familie era Han...

— Nu o cunosc pe această persoană.

Femeia se încruntă ușor.

— Dar n-ați locuit amândouă în acest sat?

— Eu locuiesc aici, dar nu știu despre cine vorbiți.

Vocea lui Young-sook sună chiar mai strident și mai tare decât a lui Gu-sun, făcându-le pe ambele surori Kang să se uite în direcția ei. *Te simți bine?*

Dar americanca nu se lasă descurajată.

— Dați-mi voie să vă arăt fotografia ei.

Scotocește prin geantă, scoate un plic maro și răscolește în el până când găsește ceea ce căuta. Întinde mâna și îi arată lui Young-sook o fotografie alb-negru cu o față îmbrăcată în costum de baie alb, ca în trecut. Sfârcurile ei arată ca o pereche de ochi de caracatiță care se uită în afară din adăpostul unei peșteri. Părul ei este ascuns sub o eșarfă albă asortată. Are fața rotundă, brațele subțiri îi subliniază mușchii bine definiți, are picioare robuste, un zâmbet îndrăzneț.

— Îmi pare rău, spune Young-sook. Nu o cunosc.

— Mai am și alte fotografii, continuă femeia.

În timp ce Janet se uită din nou în plicul ei, scotocind prin celelalte fotografii, Young-sook zâmbește către bărbatul alb.

— Voi are telefon? întreabă ea în engleză, dându-și seama că trebuie să sune mult mai rău decât coreeana soției sale, apoi se face că ține în mână un receptor de telefon și și-l duce la ureche.

Folosise această tactică de multe ori pentru a scăpa de intruși agasanți. Dacă este vorba de o femeie tânără, ar spune:

„Înainte de a răspunde la întrebările dumneavoastră, trebuie să vorbesc cu nepotul meu.” Dacă este vorba de un bărbat – indiferent de vârstă – va întreba: „Sunteți deja căsătorit? Strănepoata mea este minunată și este și la facultate. O să o rog să vină la mine ca să vă cunoașteți.” E uimitor câți oameni se lasă păcăliți de trucurile ei. Desigur, străinul își pipăie buzunarele căutându-și telefonul. Zâmbeste. Dinți albi strălucitori, foarte dreپți, ca de rechin. Dar adolescența își scoate prima telefonul. E un iPhone nou, exact ca acelea cumpărate de Young-sook anul acesta pentru strănepoții ei de ziua lor de naștere.

Fără să se obosească să-și scoată căștile de la urechi, Clara spune:

– Spuneți numărul.

Sunetul vocii ei o irită și mai tare pe Young-sook. Fata a vorbit în dialectul Jeju. Nu este perfect, dar este acceptabil, iar inflexiunea ei îi face lui Young-sook pielea de găină pe brațe.

Îi spune numărul, în timp ce Clara tastează pe butoanele telefonului. După ce termină, își deconectează telefonul de la căști și îl întinde lui Young-sook, care, în chip ciudat, se simte paralizată. Dintr-un impuls – căci trebuie să fi fost un impuls, nu-i așa? – fata se apleacă și pune telefonul la urechea lui Young-sook. Atingerea ei... Ca lava... O cruciuliță pe un lanț de aur alunecă afară de sub tricoul fetei și se leagănă în fața ochilor lui Young-sook. Acum observă că și mama, Janet, poartă o cruce.

Cei patru străini se uită la ea în așteptare. Cred că Young-sook îi va ajuta. Aceasta vorbește repede la telefon. Janet încruntă din nou din sprâncene, încercând să înțeleagă cuvintele, dar Young-sook vorbește în dialectul pur din Jeju, care este la fel de diferit de coreeana standard cum este franceza de japoneză, sau cel puțin așa i s-a spus. După ce se termină convorbirea, Clara bagă telefonul în buzunarul de la spate și privește jenată cum mama ei începe să scoată alte fotografii.

– Aici e tata când era tânăr, spune Janet, împingând o imagine neclară în fața ochilor lui Young-sook. Vă amintiți de

el? Și iată o altă fotografie cu bunica mea. A fost făcută în ziua nunții ei. Mi s-a spus că fata de lângă ea sunteți dumneavoastră. Nu vreți să ne acordați câteva minute pentru a vorbi cu noi?

Dar Young-sook se întorsese la sortatul algelor, a aruncat doar în treacăt o privire la fotografia ca să pară politicoasă, însă pe chipul ei nu s-a observat nimic care să dezvăluie ce simțea în inimă.

Câteva minute mai târziu, o motocicletă cu un cărucior atașat în spate a venit huruind de-a lungul plajei. Când a ajuns în dreptul ei, Young-sook s-a ridicat anevoie în picioare. Bărbatul străin a apucat-o de cot ca s-o ajute să-și păstreze echilibrul. A trecut mult timp de când nu mai fusese atinsă de cineva atât de alb și femeia se trage înapoi instinctiv.

— Vrea doar să vă ajute, spune Clara în dialectul ei copilăresc din Jeju.

Young-sook îi privește pe străinii care încearcă să-l ajute pe nepotul ei să încarce pungile cu alge în cărucior. După ce totul este aranjat, se urcă în spatele nepotului ei și îi înfășoară talia cu brațele. Îl împinge cu dosul mâinii.

— Dă-i drumul!

După ce părăsesc plaja și ajung pe drum, îi spune pe un ton mai blând:

— Fă un ocol, nu vreau să vadă unde locuiesc.